

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Lietuvos verslo kolegijos
VERSLO ĮMONIŲ EKONOMIKA
STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: Onutė Junevičienė

Grupės nariai: dr. Bernardas Vaznonis
Indrė Šareikaitė

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Verslo įmonių ekonomika
Studijų kryptių grupė	Socialiniai mokslai (J)
Studijų kryptis (šaka)	Ekonomika (J01)
Studijų programos rūšis	Koleginės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (3 m.), išstėtinė (4 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	180
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Socialinių mokslų profesinis bakalauras

TURINYS

I. ĮŽANGA.....	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	5
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	5
2.2. Programos sandara.....	7
2.3. Personalas	8
2.4. Materialieji ištekliai.....	10
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	12
2.6. Programos vadyba	14
III. REKOMENDACIJOS.....	15
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	17

I. ĮŽANGA

Ketinamą vykdyti koleginių studijų programą *Verslo įmonių ekonomika* (toliau – programa), kurią planuoja vykdyti Lietuvos verslo kolegija (toliau – Kolegija), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė. Išorinio vertinimo tikslas – atlikti naujos studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant programą buvo remiamasi kolegines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir kitais normatyviniais teisės aktais, Ekonomikos studijų krypties aprašu, Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika, kitais išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais. Išorinį vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo ketinamos vykdyti studijų programos aprašo (toliau – Aprašas) ir jo priedų nagrinėjimo.

Vizitas į kolegiją įvyko 2017 m. lapkričio 8 d., kurio metu ekspertai susitiko su Kolegijos administracija, programos rengimo grupe, dėstytojais, socialiniais partneriais ir surinko trūkstamą bei papildomą informaciją apie ketinamą vykdyti programą, susipažino su Kolegijos materialine baze. Vizito pabaigoje administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais, programos stiprybėmis bei tobulintinais aspektais.

Po vizito ekspertai parengė Programos vertinimo išvadų projektą, su rekomendacijomis, kurias Programos rengėjai turėjo įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto išsiuntimo jiems dienos bei pateikti savo pastabas dėl išvadų projekte pastebėtų faktinių klaidų. 2018 m. sausio 15 d. ekspertų grupė gavo Programos rengėjų pateiktus Programos pataisymus pagrindžiančius dokumentus. Ekspertų grupė su jais susipažino ir pateikia galutines Programos vertinimo išvadas.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Ketinamos vykdyti studijų programos *Verslo įmonių ekonomika* poreikis grindžiamas Lietuvos banko, Lietuvos darbo biržos, LR Statistikos departamento duomenimis, Klaipėdos miesto 2013–2020 m. strateginiu plėtros planu teigiant, jog ekonomika atsigauna, verslo plėtros galimybės didėja ir tikimasi darbuotojų skaičiaus augimo. Tačiau programos apraše numatomų rengti specialistų poreikis atskleistas nepakankamai. Teiginys „tikėtina, kad išaugs ir ekonomistų - finansininkų specialistų poreikis, kuriantis naujoms verslo įmonėms ar esamoms įmonėms plečiant savo veiklą“ ekspertų neįtikina, nes nepagrįstas konkrečiais atliktų tyrimų duomenimis ar strateginiais rodikliais. Apraše nurodytuose informacijos šaltiniuose (Darbo rinkos tendencijos 2017 m. sausio-rugsėjo mėn.) nurodoma, jog mažiausias įsidarbinimo galimybės 2017 m. sausio-rugsėjo mėn. turėjo finansų analitikai, didesnes galimybes turėjo buhalteriai. Į panašias pareigybes pretenduotų ir šios programos absolventai, kadangi programoje numatyta būsimiems ekonomistams suteikti specifinių kompetencijų iš buhalterinės apskaitos, verslo įmonių ekonomikos, finansų, tarptautinio verslo, bankininkystės, investicijų ekonomikos, regionų ekonomikos ir pan. veiklos sričių. Abejones kelia ir Apraše pateikta informacija apie Kolegijos atliktame tyrime dalyvavusių Klaipėdos apskrityje veikiančių verslo įmonių, organizacijų atstovų, potencialių darbdavių nuomones dėl studijų programos reikalingumo, nes nepateikti kolegijos atlikto tyrimo rezultatai ir kita informacija apie tyrimą (tyrimo imtis, vykdymo laikotarpis, tyrimo struktūra). Vizito metu buvo išsiaiškinta, jog darbdavių apklausa vyko žodžiu, todėl apklausos rezultatai neapibendrinti.

Programos rengėjai, grįsdami studijų programos poreikį, nepateikė lyginamosios giminingų studijų programų, realizuojamų Klaipėdos regiono aukštosiose mokyklose (Klaipėdos universitete, Klaipėdos valstybinėje kolegijoje, Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje, Socialinių mokslų kolegijoje ir kt.), analizės. Minėtose aukštojo mokslo institucijose taip pat realizuojamos ir ekonomikos studijų krypties programos.

Aiškindami rengiamų ekonomikos specialistų paklausą programos rengėjai Apraše nurodo, jog 2017 m. pavasarį dvi dešimtys Klaipėdos miesto įmonių siūlė darbą ekonomikos – finansų srities specialistams. Socialiniai partneriai ir potencialūs darbdaviai ekspertų vizito metu patvirtindami verslo įmonių ekonomikos specialistų poreikį, ypatingai išskyrė studijų programoje siūlomos *Jūrų verslo ekonomikos* specializacijos būtinybę.

Studijų programos absolventų karjera planuojama dviem kryptimis – įsidarbinti įmonėse ir organizacijose ar kurti savo verslą. Apie galimybes tęsti studijas universitetuose Apraše nėra pažymėta.

Programos tikslas – parengti kompetentingus ir kvalifikuotus ekonomikos specialistus darbui verslo įmonėse, gebančius taikyti naujausias žinias, grįstas tyrimų rezultatais, ir informaciją savarankiškai veiklai ir tolimesniam mokymuisi, siekiant analizuoti, vertinti ir prognozuoti verslo įmonės veiklą, parengti jos strategiją bei atlikti verslo įmonės veiklos kontrolę – aiškus, nes jame apibrėžtos darbo vietos ir atsispindi funkcijos, kurias turės atlikti programą baigęs absolventas. Programos tikslas atliepia Kolegijos misiją – „rengti kūrybiškus kompetentingus specialistus, suteikiant profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį, sudaryti mokymosi visą gyvenimą sąlygas, atlikti regiono plėtrai reikalingus mokslo taikomuosius tyrimus“, tačiau programos rengėjai turėtų atkreipti dėmesį, jog Ekonomikos studijų krypties apraše (2015-07-23 Nr. V793), kuriuo turi vadovautis aukštosios mokyklos rengdamos ir vykdydamos šios krypties studijas, nurodoma, jog vienas iš studijų rezultatų - gebėjimas prognozuoti - turi būti pasiektas baigus universitetines, bet ne kolegines studijas.

Programos studijų rezultatų turinys atitinka Bolonijos deklaracijos nuostatas ir Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo (2011-11-28 Nr. 1-01-157) reikalavimus, studijų rezultatai apima: žinias ir jų taikymą; gebėjimus vykdyti tyrimus; specialiuosius gebėjimus; socialinius gebėjimus; asmeninius gebėjimus. Dauguma numatomų programos studijų rezultatų atitinka pirmosios pakopos koleginiams studijoms keliamus reikalavimus, yra nukreipti į žinių bei gebėjimų taikymą praktinėje veikloje, kaip antai: *taikyti ekonomisto praktinėje veikloje, taikant šiuolaikines informacines technologijas, taikant pažangius ekonominės informacijos apdorojimo metodus bei priemones, taikyti jūrų verslo teisinio reguliavimo principus*. Tačiau kai kurie numatyti studijų rezultatai yra labai kompleksiški, apimantys platų žinių bei gebėjimų diapazoną (1.1; 3.1; 3.5; 3.6), todėl jų bus siekiama beveik visuose studijų programos dalykuose, pvz. 1.1 studijų rezultato „Žino socialinių, humanitarinių ir kitų mokslų principus ir supranta jų taikymo ypatumus, analizuojant verslo įmonių problemas ir priimančias sprendimus“ bus siekiama 32 dalykuose, 3.1 studijų rezultata „Geba planuoti ir organizuoti verslo įmonių ūkinę, finansinę ir investicinę veiklą, vadovautis įmonių veiklą reglamentuojančiais standartais ir norminiais aktais, valdyti ekonominę informaciją, savarankiškai organizuojant informacijos paiešką, renkant pirminius ir antrinius duomenis bei taikant pažangius ekonominės informacijos apdorojimo metodus, būdus bei priemones“ planuojama pasiekti studijuojant 28 dalykus.

Neaišku, kaip bus patikrinti ir pamatuojami kai kurie studijų rezultatai: 5.1. „gebėti... būti kūrybišku, versliu ir iniciatyviu“ arba 4.2. „geba produktyviai ir veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti, „...supranta jų taikymo ypatumus, analizuojant...“ Diskusijose su dėstytojais buvo atkreiptas dėmesys apie komplikotą tokių studijų rezultatų pasiekimo įvertinimą.

Pažymėtina, jog studijų programos pavadinimas, studijų rezultatai, programos turinys ir suteikiama kvalifikacija dera tarpusavyje.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas, programos rengėjai pateikė *Verslo įmonių ekonomikos* studijų programos poreikio pagrindimo apklausos, kurioje dalyvavo 22 verslo įmonių atstovai, analizės rezultatus. Paaiškino, kokias tyrimo metu nustatytas ekonomikos srities specialistų kompetencijas ir gebėjimus, buvo būtina įtraukti į studijų rezultatus. Taip pat pateikė informaciją apie Klaipėdos regiono aukštosiose mokyklose realizuojamas finansų ir ekonomikos kryptių studijų programas. Programos absolventai turės galimybes tęsti studijas Klaipėdos universitete, kuriame vykdoma ekonomikos krypties studijos arba tęsti studijas kitame universitete, vykdančiame antrosios pakopos giminingas studijų programas.

Pagal ekspertų pastabas studijų programos rengėjai pakoregavo, patikslino kai kuriuos kompleksinius studijų rezultatus (1.1; 2.2; 3.1; 3.4; 4.2; 5.1). Dabar studijų rezultatai bus aiškiau suprantami studijuojantiems bei sudarys prielaidas tiksliau pamatuoti jų pasiekimo lygį. Studijų dalykų skaičius, kuriuos studijuojant bus siekiama minėtų studijų rezultatų, liko nesumažintas, išskyrus 1.1 studijų rezultatą.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

Studijų programos tikslas suformuluotas aiškiai – apibrėžtos absolventų darbo vietos, atspindi jų veiklos funkcijos, tikslas dera su Kolegijos misija.

Silpnybės:

Kai kurie studijų rezultatai labai platūs, kompleksiški, juos planuojama siekti beveik visuose studijų dalykuose.

2.2. Programos sandara

Verslo įmonių ekonomikos studijų programos sandara atitinka *Bendrujų studijų vykdymo reikalavimų aprašo* (2016-12-30 Nr. V-1168) III skyriaus reikalavimus. Programos apimtis (180 kr.), studijų krypties dalykų apimtis (įskaitant praktiką bei baigiamąjį darbą - 155 kr.), bendrųjų koleginių studijų dalykų apimtis (16 kr.), praktiką (30 kr.) ir baigiamojo darbo apimtis (9 kreditai) atitinka šiame dokumente įvardintus reikalavimus. Visgi Apraše detalesnio studijų programos sandaros aprašymo: kokia programos formavimo logika, kokios dalykų grupės ją sudaro, kokie laisvai pasirenkami dalykai, praktikos ir t.t.

Studijų programos apimtis (180 kr.) yra pakankama numatytiems studijų rezultatams pasiekti. Programos turinys atitinka naujausius ekonomikos ir vadybos mokslų pasiekimus. Akivaizdu, kad programa orientuota į praktinį studentų parengimą profesinėje srityje. Į studijų programą įtraukta daug šiuolaikiniam verslui ir regiono vystymuisi aktualių studijų dalykų – *Verslininkystė, Įmonių veiklos analizė, Investicijų ekonomika, Verslo mokesčiai, Verslo finansų valdymas, Verslo teisė, Verslo etika ir socialinė atsakomybė, Logistika, Regionų ekonomika, Tarptautinis verslas, Jūrų verslo įmonių ekonomika* ir kt. Pagirtina tai, kad programos specializacijų, orientuotų į jūrų verslo ekonomiką ir verslo įmonių finansus, įtraukimą lėmė socialinių partnerių siūlymai. Vertinant programos struktūrą ir turinį, galima daryti išvadą, kad programoje yra pakankamai studijų dalykų, kurie leis išugdyti specialistus, suprantančius šiuolaikinio verslo problemas bei iššūkius ir gebančius šias problemas spręsti.

Atsižvelgiant į vis didėjančią informacinių technologijų vaidmenį šiuolaikinėje verslo aplinkoje, siūlome į studijų programą įtraukti daugiau dalykų, susijusių su informacinių technologijų taikymu versle. Tai patvirtino ir socialinių partnerių lūkesčiai, išsakyti ekspertų vizito metu. Dabartinėje studijų programos struktūroje su informacinių technologijų mokymu sietini tik 2 programoje numatyti dalykai: 6 kr. apimties *Informacinės technologijos* ir 6 kr. apimties *Skaičiuoklės taikymas ekonomikoje*.

Socialiniai partneriai taip pat pažymėjo kalbų svarbą dirbant verslo įmonėse, ypač rusų kalbos mokėjimo poreikį Klaipėdos regione. Todėl siūlome studijų programos struktūroje daugiau kreditų numatyti užsienio kalbų mokymui. Šiuo metu programoje numatytas tik 4 kr. *Užsienio verslo kalbos* (anglų kalba) dalykas.

Dalykų turinys ir studijų metodai iš esmės leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus. Dalykų turinys atitinka studijų pakopą.

Diskutuotinas kai kurių studijų dalykų išdėstymo semestruose nuoseklumas. Pvz., *Vadybos pagrindų* dalyką ištęstinėse studijose numatoma dėstyti tik 4 semestre, nors tuo pačiu metu bus dėstomi dalykai, formuojantys specialiuosius profesinius gebėjimus – „Įmonių veiklos analizė“, „Kainodara“ ir kt.

Dalykų aprašai tvarkingi, pagirtina taikoma dalyko aprašo forma. Tačiau juose papildomai būtų galima nurodyti konkrečias dalyko metu numatomas taikyti kompiuterines programas. Daugumoje studijų dalykų aprašų rekomenduojamos literatūros sąrašė pateikta pati naujausia profesinė literatūra. Dalykai pritaikyti nuotolinėms studijoms.

Susitikimo sus socialiniais partneriais metu išryškėjo pozityvus socialinių partnerių nusiteikimas dar aktyviau dalyvauti studijų programos vykdyme. Jų dalyvavimas leistų užtikrinti aukštesnę studijų kokybę. Socialiniai partneriai galėtų būti labiau įtraukiami į

programos vykdymą – paskaitų ir praktinių užsiėmimų metu galėtų pasidalinti savo patirtimi, praktinėmis žiniomis, pristatyti savo versle taikomas informacines sistemas

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas, buvo ištaisyti ekspertų nurodyti neatitikimai studijų plane (Aprašas, 2 lentelė), pakoreguotas studijų programos dalykų (*Vadybos pagrindai, Verslininkystė*) nuoseklumas: *Vadybos pagrindai* bus dėstomi I semestre, *Verslininkystė* – II semestre tiek nuolatinėje, tiek ir iššėstinėje studijų formose.

Programos rengėjai patikslino, kad be *Užsienio verslo kalbos* (4 kr.) studentai turės galimybę rinktis *Rusų kalbą* (3 kr.) kaip laisvai pasirenkamą dalyką.

Ekspertų manymu, tokie studijų programos struktūros patobulinimai pagerins studijų programos kokybę.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

Į studijų programą įtraukta daug šiuolaikiniam verslui ir regiono vystymuisi aktualių studijų dalykų. Programos specializacijos suformuotos atsižvelgiant į socialinių partnerių lūkesčius.

Silpnybės:

1. Apraše pasigendama detalesnės informacijos apie studijų programos suformavimo logiką;

2. Į studijų programą galėtų būti įtraukta daugiau analitinių dalykų, susijusių su šiuolaikinėmis verslo informacinėmis sistemomis bei dalykų, ugdančių bendruosius (ypač užsienio kalbų) gebėjimus.

2.3. Programos personalas

Verslo įmonių ekonomikos programos vykdymui pasitelktas personalas pakankamas tiek skaičiumi, tiek kvalifikacija. Programą vykdančio akademinio personalo sudėtis atitinka Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo (2016-12-30 Nr. V-1168) reikalavimus, pagal kuriuos ne mažiau kaip 10 proc. studijų krypties dalykų apimties turi dėstyti mokslininkai ir daugiau kaip pusė studijų programos dėstytojų turi turėti ne mažiau kaip 3 metus praktinio darbo dėstomo dalyko srityje patirties. Net 48 proc. programos dėstytojų turi mokslo daktaro laipsnį, o iš jų net 80 proc. dėstys studijų krypties dalykus. Kai kurie dėstytojai dėsto ir Klaipėdos universitete. Didžioji dalis dėstytojų – praktikai, turintys ilgametę darbinę patirtį.

Numatomo akademinio personalo kompetencija nekelia abejonių. Programos apraše tiksliai įvardinti numatomų dėstytojų pasiekimai srityse, susijusiose su parengta studijų programa (mokslinės ir metodinės publikacijos, dalyvavimas konferencijose, stažuotėse, projektinėje veikloje, kvalifikacijos kėlimo kursuose, mokymuose, seminaruose ir t.t.).

Reikia pažymėti, kad Lietuvos verslo kolegija suteikia puikias galimybes akademiniam personalui tobulėti ir kvalifikacijai profesinėje srityje kelti. Visi dėstytojai privalo išklaudyti pedagoginės kvalifikacijos kėlimo kursus, gerinti anglų kalbos įgūdžius. Kolegijoje sudarytos sąlygos dėstytojų mobilumui užtikrinti – 2011-2017 m. mokslinėse stažuotėse ir Erasmus+ mainų programoje dalyvavo 10 studijų programoje ketinančių dėstyti dėstytojų, kai kurie iš jų – po kelis ar net keliolika kartų.

Pagirtina tai, kad dėstytojai ypač motyvuoti, dauguma jų – savo srities entuziastai. Dauguma dėstytojų aiškiai suvokia kaip jų dėstomas dalykas prisideda prie programos studijų rezultatų formavimo. Susitikimų su dėstytojais metu atsiskleidė jų įsitraukimas ir indėlis tobulinant studijų programą. Dėstytojai nusiteikę kelti savo kvalifikaciją, dalyvauti dėstytojų mainų programose.

Dėstytojai žino ir geba taikyti įvairius dėstymo, studijų bei studentų pasiekimų vertinimo metodus, grįžtamąją informaciją taiko studijų procesui tobulinti.

Daugumos dėstytojų mokslinių ir profesinių interesų sritys sutampa su dėstomais dalykais. Vertinimo metu pastebėta, kad kai kuriuos specializuotus socialinių mokslų srities studijų dalykus (*Ekonometrija, Investicijų ekonomika*) numatyti dėstyti technologinių ir fizinių mokslų atstovai. Tai nebūtinai neigiamas aspektas vertinant programą (juolab, kad minėtų studijų dalykų aprašai parengti nepriekaištingai), tačiau atkreiptinas dėmesys į kvalifikacijos tobulinimo poreikį.

Taip pat pastebėta, kad numatomų dėstytojų lentelėje kai kuriems dėstytojams priskirta dėstyti net po 4–5 dalykus. Ekspertų vizito metu išsiaiškinta, kad lentelėje nurodyti studijų dalykus koordinuojantys dėstytojai, tačiau, kaip paaiškėjo vizito metu, realiai dėstysiančių dėstytojų kvalifikacinė struktūra dėl šio neatitikimo ženkliai nesikeičia.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

1. Daugumos dėstytojų moksliniai tyrimai ir praktinė veikla yra susijusi su dėstomais dalykais.

2. Kolegijoje sudarytos puikios sąlygos akademiniam personalui tobulėti ir kvalifikacijai profesinėje srityje kelti. Dėstytojai nuolat dalyvauja konferencijose, stažuotėse, projektinėje veikloje, kvalifikacijos kėlimo kursuose, mokymuose, seminaruose.

3. Dėstytojai motyvuoti, nusiteikę kelti savo kvalifikaciją, dalyvauti dėstytojų mainų programose.

4. Dėstytojai žino ir geba taikyti įvairius dėstymo, studijų bei studentų pasiekimų vertinimo metodus, grįžtamąją informaciją taiko studijų procesui tobulinti.

2.4. Materialieji ištekliai

Studijų programos įgyvendinimui Kolegija turi pakankamą materialinę bazę - moderniai įrengtas patalpas (plotas užima 1583 m²), kuriose įrengta 13 auditorijų (bendras vietų skaičius yra 550) ir 4 informacinių technologijų klases, kuriose yra 74 kompiuterizuotos darbo vietos, aprūpintos naujausia programine įranga.

Studentai ir dėstytojai gali dirbti bibliotekoje, kurioje yra 40 darbo vietų, iš jų 7 su internetiniu ryšiu bei Savarankiškų studijų centre, kuriame įrengta internetinė skaitykla. Kolegijos bibliotekoje įdiegta ALEPH 18 informacinė sistema. Bibliotekos fonduose kaupiama literatūra lietuvių, anglų, rusų bei vokiečių kalbomis. Bibliotekos fondą sudaro 14200 egzempliorių, 1754 pavadinimai. Ekonomikos ir finansų temomis literatūros šiuo metu yra 1544 egzemplioriai, 441 pavadinimas.

Plėtodama virtualius elektroninius išteklius, biblioteka yra sudariusi sutartis su KTU, MRU, VDU bibliotekomis dėl teisės naudotis elektorinės bibliotekos fondais. Studentai ir dėstytojai gali naudotis laisvos prieigos duomenų bazėmis. Bibliotekoje studentai gali prisijungti prie duomenų bazių INFOLEX, eLIBRARY.LT, EBSCO, Index Copernicus, CEEOL. Metodinės priemonės studentams talpinamos virtualioje mokymo/si aplinkoje MOODLE.

Analizuojant studijų dalykų aprūpinimą specializuota programine įranga pastebėta, kad dalykų aprašuose nenurodyta, kokiomis specialiosiomis apskaitos, finansų, įmonių veiklos analizės ir kt. IT programomis studijų procese naudosis studentai. Susitikimų su dėstytojais metu buvo paminėtos specialiosios informacinių technologijų programos, kurios bus taikomos studijų procese, tačiau nei programos apraše, nei dalykų aprašuose jos neįvardintos.

Studijų programos studentų praktiniams įgūdžiams lavinti numatytos 3 praktikos, kurių bendra apimtis yra 30 kreditų. Tai atitinka „Bendruosius studijų vykdymo reikalavimus“ (2016-12-30, įsakymas Nr. V-1168), kuriuose nurodoma, kad bendra praktikų apimtis koleginiuose studijose turi sudaryti ne mažiau kaip 30 kreditų. Pažintinė praktika ir baigiamoji profesinės veiklos praktika bus vykdomos įmonėse, o profesinės veiklos praktiką numatoma vykdyti Kolegijoje įkurtoje imitacinėje bendrovėje (IB) „Biurometa“. Praktikos studijų plane numatytos organizuoti tokiu loginiu nuoseklumu: nuolatinių studijų studentams Pažintinė

praktika (6 kr.) vyks III semestre, Profesinės veiklos praktika (9 kr.) – IV semestre, o Baigiamoji profesinės veiklos praktika (15 kr.) – paskutiniame (VI) semestre. Vizito metu ekspertai susipažino su Kolegijoje įkurta IB bendrove „Biurometa“, joje veikiančiais personalo, pirkimų, pardavimų bei finansų skyriais, parengta dokumentacija ir mano, kad studentams sudarytos palankios sąlygos pasiekti praktikos tikslą - įgytas teorines žinias pritaikyti praktikoje. Susitikime dalyvavę socialiniai partneriai patikino ekspertus, jog priimtų *Verslo įmonių ekonomikos* studijų programos studentus į praktiką įmonėse ir organizacijose.

Apraše pateiktas ir Kolegijos Materialinės bazės gerinimo planas 2017-2020 m., kuriame numatyta kasmet įsigyti lietuvių ir užsienio autorių knygų ekonomikos ir finansų tematika už 1500 EUR. Tačiau plane nepateikta informacijos apie specializuotos programinės įrangos įsigijimą.

Visi turimi Kolegijos materialieji ištekliai, mokomoji ir metodinė medžiaga sudaro galimybes pasiekti numatytus studijų programos rezultatus bei kokybiškai organizuoti studijų procesą. Materialinė bazė yra pakankama studijų programai realizuoti. Patalpos yra geros būklės, sudarytos techninės galimybės studijuoti neįgaliesiems studentams.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgdami į ekspertų rekomendacijas, programos rengėjai nurodė, jog studijų procese bus taikomos kompiuterizuotos apskaitos programos “Rivilė gama”, “Stekas plus”, “Prorūna”, B1.lt. Studijuodami *Vadybos pagrindų, Rinkodaros pagrindų, Verslo įmonių ekonomiką, Įmonių veiklos planavimą* studentai dirbs CRM, SCORO programomis. Minėtų dalykų aprašai papildyti, nurodant kokia specializuota programine įranga bus taikoma studijų procese.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės.

Stiprybės:

Materialieji ištekliai yra pakankami studijų programai įgyvendinti.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Į Verslo įmonių ekonomikos studijų programą numatoma priimanti asmenis, turinčius vidurinį išsilavinimą. Stojamųjų egzaminų nėra. Studentų priėmimas vykdomas per LAMA BPO. Minimalus konkursinis balas stojant į kolegijos Verslo įmonių ekonomikos programą numatomas 1,8 iš 10. Tačiau pastebėta, kad konkursinio balo dalykai ir svertiniai koeficientai pateikti Apraše (13 lentelė) yra neteisingi, lyginant su LAMA BPO reikalavimais stojant į ekonomikos krypties programas. Matematikos svertinis koeficientas turi būti 0,4, o

ne 0,2, istorijos dalyko - ne 0,4, o 0,2. Susitikimo su administracija metu, Kolegijos vadovai pripažino, kad tai techninė klaida.

Studijų procesas Kolegijoje organizuojamas remiantis aukštosios mokyklos patvirtintais dokumentais. Kolegijos studentai ir dėstytojai naudoja virtualią mokymosi aplinką Moodle, kurioje talpinama studijų medžiaga bei pagrindiniai Kolegijos dokumentai. Metodinės medžiagos talpinimui studijų procese taip pat naudojama ir internetinė failų talpykla „Cloud“ (Debesų) sistema, kuri leidžia visą reikiamą informaciją pasiekti ir nuotoliniu būdu.

Konkrečią studijų dalyko eigą ir vertinimo struktūrą nustato studijų dalyko dėstytojai ir pirmojo susitikimo metu su ja supažindina studentus. Studentams taip pat suteiktos galimybės dalyvauti priimant sprendimus dėl studijų rezultatų pasiekimų vertinimo metodų, užduočių skaičiaus ir apimčių, įvertinimo kriterijų.

Studentų pasiekimų vertinimo sistema yra gana aiški, reglamentuota, daugeliu atvejų tiesiai susijusi su studijų metodais. Kolegijoje taikomas kaupiamasis vertinimas: studentai galutinį studijų dalyko įvertinimą kaupia didėjančios sumos principu visą studijų dalyko dėstymo laikotarpį. Studijų dalykų rezultatų pasiekimui vertinti numatomi naudomi įvairūs metodais: apklausa raštu, atskiro atvejo analizė, esė rašymas, pristatymas ir t.t. Tačiau analitiniais studento pasiekimams, kritiniam mąstymui ir prisitaikymui besikeičiančioje įmonės aplinkoje, viešojo kalbėjimo ir prezentacijų pristatymo įgūdžiams įvertinti numatyti praktika arba/ir komandinio darbo užduotys nėra pakankami. Nepaisant to, ekspertų nuomone, dauguma studijų metodų leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus.

Siekiant studijas orientuoti į studentų poreikius, teikiamos papildomos konsultacijos (po vieną akademinę valandą per savaitę kiekvienam studijų dalykui). Iškilus klausimams studentas gali kreiptis į dėstytojus elektroniniu paštu (dėstytojų elektroninio pašto adresai yra pateikti Kolegijos internetiniame puslapyje) bei konsultotis forume virtualioje studijų aplinkoje <http://www.ltvk.lt/moodle/>.

Studentams sudarytos galimybės studijuoti pagal Erasmus+ judumo programą įvairių šalių aukštojo mokslo institucijose bei atlikti praktiką kitų šalių įmonėse ir organizacijose.

Aukštoji mokykla neturi savo sistemos, kurią naudotų studentų akademiniam sąžiningumui užtikrinti. Studentai prieš rašto darbus ir atsiskaitymus pasirašo akademinio sąžiningumo deklaracijas, dėstytojai darbus tikrina naudodamiesi internetine plagijato tikrinimo platforma.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų pastabas, buvo patikslintos studentų atrankos ir priėmimo į studijų programą taisyklės, koreguoti konkursinių dalykų svertiniai koeficientai. Matematikos

svertinis koeficientas yra 0,4, istorijos dalyko - 0,2, lietuvių kalbos ir literatūros - 0,2, užsienio kalbos, IT, biologijos/geografijos – 0,2. Pakoreguoti konkursiniai dalykai ir jų svertiniai koeficientai atitinka vykdomo bendrojo priėmimo per LAMA BPO reikalavimus.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

1. Studentams sudarytos galimybės studijuoti pagal Erasmus+ judumo programą įvairių šalių aukštojo mokslo institucijose;
2. Savarankiško mokymosi, nuotolinė virtualaus mokymosi sistema, „debesų“ sistema leidžia palaikyti nuolatinį kontaktą su aukštąją mokykla ir pasiekti visą studijoms reikalingą informaciją bet kuriuo metu.

2.6. Programos vadyba

Studijų planavimo, organizavimo, priežiūros ir tobulinimo procesai Kolegijoje reglamentuoti, parengtuose dokumentuose numatyti atskirų procesų vykdytojai bei apibrėžtos atsakomybės ribos ir funkcijos. Kolegijoje yra sukurtas kokybės užtikrinimo modelis, kurį sudaro 4 institucijos veiklos kokybės sritys su atitinkamais vertinimo kriterijais kiekvienai sričiai: strateginis valdymas; studijos ir mokymasis visą gyvenimą; mokslo taikomoji veikla ir socialinė atsakomybė. Už *Verslo įmonių ekonomikos* studijų programos realizavimą tiesiogiai atsakinga Ekonomikos katedra ir katedros vedėjas. Studijų procesą kolegijoje koordinuoja Direktorius pavaduotojas studijoms.

Pasiūlymus dėl studijų programos tobulinimo Studijų programos rengimo komitetui gali teikti Kolegijos katedros, dėstantys dėstytojai, darbdaviai, socialiniai partneriai, studentai, absolventai.

Katedros posėdžiai vyksta vieną kartą per mėnesį arba pagal poreikį. Posėdžiuose diskutuojami programos realizavimo klausimai. Į susitikimus pagal poreikį yra įtraukiami studentai ir socialiniai partneriai.

Studijų programos apraše teigiama, jog socialiniai dalininkai yra įtraukiami į studijų programų rengimą bei tobulinimą, studijų proceso vertinimą. Tačiau šiuo atveju į kai kuriuos darbdavių pasiūlymus nebuvo atsižvelgta, pvz. dėl rusų kalbos dalyko įtraukimo į programą.

Kolegijos Studijų skyrius kartu su IT administratoriumi organizuoja ir (arba) koordinuoja studentų apklausas, kuriose vertinami studijų dalykų turinys ir dėstytojų dėstyimo kokybė. Kolegijoje siekiama panaudoti ir suderinti kiekybinį ir kokybinį studijų programos vertinimo metodus užtikrinant programos kokybę. Kolegija organizuoja apvalaus stalo diskusijas, į kurias kviečiami darbdaviai ir praktikai. Pagal dėstyimo kokybės vertinimo tvarką standartizuotas studijų proceso vertinimas atliekamas kiekvieno semestro pabaigoje: studentai

apklausiami pagal standartizuotą klausimyną, taip pat pasibaigus kiekvienam semestrai vyksta katedros vedėjos susitikimas su studentais. Socialiniai partneriai taip pat yra kviečiami dalyvauti baigiamųjų darbų vertinime.

Apibendrinant galima teigti, kad Kolegijoje yra sukurta organizacinė struktūra, aiškiai paskirstytos funkcijos bei atsakomybės. Pažymėtina, jog Kolegijoje taikomos vidinio kokybės užtikrinimo priemonės yra tinkamos.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

Kolegijoje reglamentuoti studijų planavimo, organizavimo, priežiūros ir tobulinimo procesai, kurie leidžia užtikrinti studijų programos kokybinius rodiklius.

Silpnybės:

Nepakankamas darbdavių įtraukimas rengiant studijų programą nesudarė jiems galimybių praturtinti programos turinį dalykais (pvz., rusų k.), kuriuos studijuojant būtų įgytos svarbios verslui ekonomistų kompetencijos.

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos, kurias programos rengėjai turi įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto išsiuntimo jiems dienos:

1. Pagrįsti Programos poreikio analizę darbdavių apklausos rezultatais. **(Atsižvelgta pilnai)**
2. Atlikti Klaipėdos regiono aukštųjų mokyklų, vykdančių ekonomikos krypties studijų programas, lyginamąją analizę. **(Atsižvelgta pilnai)**
3. Koreguoti per plačius, kompleksinius bei sunkiai pamatuojamus studijų rezultatus bei peržiūrėti skaičių studijų dalykų, kuriuos studijuojant bus siekami numatyti studijų rezultatai. **(Atsižvelgta iš dalies)**
4. Dalykų aprašuose nurodyti, kokia specializuota programinė įranga bus taikoma studijų procese. **(Atsižvelgta pilnai)**
5. Koreguoti studentų atrankos ir priėmimo į programą konkursinių dalykų svertinius koeficientus pagal LAMA BPO reikalavimus. **(Atsižvelgta pilnai)**
6. Koreguoti kai kurių studijų dalykų (*Vadybos pagrindų, Verslininkystės*) išdėstymo semestruose nuoseklumą ištęstinėse studijose. Šie dalykai yra baziniai studijų krypties dalykai ir turėtų būti dėstomi studijų pradžioje. **(Atsižvelgta pilnai)**

Kitos rekomendacijos:

1. Į studijų programą galėtų būti įtraukta daugiau analitinių dalykų, susijusių su šiuolaikinėmis verslo informacinėmis sistemomis, bei dalykų, ugdančių bendruosius (ypač užsienio kalbų) gebėjimus.
2. Įtraukti socialinius partnerius į programos vykdymą – paskaitų ir praktinių užsiėmimų metu jie galėtų pasidalinti savo patirtimi, praktinėmis žiniomis, pristatyti savo versle taikomas informacines sistemas.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Lietuvos verslo kolegijoje ketinama vykdyti studijų programa *Verslo įmonių ekonomika* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	2
2	Programos sandara	3
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	4
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6	Programos vadyba	3
	Iš viso:	18

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: Onutė Junevičienė

Grupės nariai: dr. Bernardas Vazonis

Indrė Šareikaitė